

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ ผู้ถือหุ้นของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

ความเห็น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบงบการเงินรวมของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย (กลุ่มบริษัท) และงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (บริษัท) ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงินรวมและงบแสดงฐานะการเงินเฉพาะกิจการ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 งบกำไรขาดทุนรวมและงบกำไรขาดทุนเฉพาะกิจการ งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวมและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จเฉพาะกิจการ งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นรวมและงบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นเฉพาะกิจการ และงบกระแสเงินสดรวมและงบกระแสเงินสดเฉพาะกิจการสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน และหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมและหมายเหตุประกอบงบการเงินเฉพาะกิจการ รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่า งบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินรวมของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และฐานะการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 ผลการดำเนินงานรวมและผลการดำเนินงานเฉพาะกิจการ และกระแสเงินสดรวมและกระแสเงินสดเฉพาะกิจการสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

เกณฑ์ในการแสดงความเห็น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการตรวจเงินแผ่นดิน และมาตรฐานการสอบบัญชี ความรับผิดชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้กล่าวไว้ในวรรค ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการในรายงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีความเป็นอิสระจากกลุ่มบริษัทและบริษัท ตามมาตรฐานการตรวจเงินแผ่นดินและข้อกำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพบัญชีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติตามความรับผิดชอบด้านจรรยาบรรณอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการตรวจเงินแผ่นดินและข้อกำหนดจรรยาบรรณเหล่านี้ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 48.1 ซึ่งอธิบายถึงเหตุการณ์ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ฟ้องร้องบริษัทต่อศาลปกครองกลางเป็นคดีหมายเลขคำที่ 510/2559 โดยมีคำขอท้ายฟ้อง ดังนี้ (1) ให้เพิกถอนมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 18 ธันวาคม 2550 และมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 สิงหาคม 2553 (2) ให้กระทรวงการคลัง กระทรวงพลังงาน และบริษัทดำเนินการแบ่งแยกและโอนทรัพย์สินสุทธิตามที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้าง ณ วันที่ 30 กันยายน 2544 จำนวน 68,569.69 ล้านบาท รวมทั้งค่าตอบแทนผลประโยชน์อื่นใด และ (3) เพิกถอนการแบ่งแยกทรัพย์สินในส่วนที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สิทธิการใช้ที่ดินเพื่อวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ ตามที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้าง เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2559 ศาลปกครองกลางมีคำสั่งเรียกบริษัทให้ทำคำให้การแก้คำฟ้อง ทั้งนี้ บริษัทได้ให้พนักงานอัยการจัดทำคำให้การและคำให้การเพิ่มเติมยื่นต่อศาลปกครองกลางแล้ว และเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2561 ศาลปกครองกลางได้มีคำสั่งสิ้นสุดแสวงหาข้อเท็จจริง ปัจจุบันคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองกลาง

ทั้งนี้ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมิได้แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขในเรื่องดังกล่าว

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบคือเรื่องต่าง ๆ ที่มีนัยสำคัญที่สุดตามดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินในการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการสำหรับงวดปัจจุบัน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้นำเรื่องเหล่านี้มาพิจารณาในบริบทของการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ โดยรวมและในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ทั้งนี้ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไม่ได้แสดงความเห็นแยกต่างหากสำหรับเรื่องเหล่านี้

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ ดังนี้

1. การประมาณปริมาณสำรองปิโตรเลียม

การประมาณปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วมีผลกระทบอย่างมีสาระสำคัญต่องบการเงินรวมในการทดสอบการด้อยค่า การคำนวณค่าเสื่อมราคา ค่าสูญสิ้นและค่าตัดจำหน่ายของสินทรัพย์เพื่อการสำรวจและผลิตปิโตรเลียม ปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วอาจแตกต่างกับปริมาณปิโตรเลียมที่นำมาใช้ประโยชน์ได้จริงในอนาคต เนื่องจากการประมาณปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วขึ้นอยู่กับข้อมูลที่มีอยู่ ณ เวลาที่ทำการประมาณ ซึ่งในระยะเริ่มต้นของแต่ละโครงการ ผลการประมาณอาจมีความคลาดเคลื่อนสูง แต่ความคลาดเคลื่อนจะลดลงเมื่อดำเนินการผลิตจนใกล้สิ้นสุดโครงการ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อตัดสินใจลงทุนของผู้บริหารเพื่อการดำรงอยู่ของกลุ่มบริษัท ทั้งนี้ ผู้บริหารได้ใช้ผู้เชี่ยวชาญภายในกลุ่มบริษัทประมาณปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วโดยใช้วิธีการประมาณที่ใช้กันทั่วไปในอุตสาหกรรมสำรวจและผลิตปิโตรเลียม ผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวต้องใช้ดุลยพินิจอย่างมีนัยสำคัญตลอดจนประสบการณ์ในการตัดสินใจเลือกใช้วิธีการประมาณให้เหมาะสมกับข้อมูลที่มีอยู่ ณ เวลาที่ทำการประมาณ ซึ่งปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้ว

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

อาจแตกต่างกันไปขึ้นกับดุลยพินิจและประสบการณ์เฉพาะบุคคล นอกจากนี้ ผลการประมาณปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้การรับรู้ค่าเสื่อมราคา ค่าสูญสิ้นและค่าตัดจำหน่ายเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจึงให้ความสำคัญกับเรื่องนี้

กลุ่มบริษัทได้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการประมาณปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้ว ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 3.2.14 นโยบายการบัญชี - ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ หมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 3.2.29 การประมาณการและข้อสมมติที่สำคัญ - การประมาณปริมาณสำรองปิโตรเลียม และหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 17 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ใช้วิธีการตรวจสอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ทำความเข้าใจกระบวนการประมาณปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้ว ประเมินความเสี่ยงของการควบคุมภายในที่สำคัญที่ได้ออกแบบไว้ และทดสอบการควบคุมภายในที่สำคัญของกระบวนการดังกล่าว โดยเฉพาะการควบคุมเพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่นำมาจัดทำรายงานที่เกี่ยวข้องกับปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วของกลุ่มบริษัทมีความเชื่อถือได้ และการนำข้อมูลปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วมาใช้ในการคำนวณค่าเสื่อมราคา ค่าสูญสิ้นและค่าตัดจำหน่าย ตลอดจนการพิจารณาการด้อยค่าของสินทรัพย์

2. ประเมินคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญภายในกลุ่มบริษัทที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประมาณและจัดทำข้อมูลปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วของกลุ่มบริษัท

3. ใช้ผลการตรวจสอบการประมาณปริมาณสำรองปิโตรเลียมของหน่วยกำกับดูแลด้านพลังงานของประเทศไทย โดยหน่วยกำกับดูแลดังกล่าวมีกระบวนการและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบการประมาณปริมาณสำรองปิโตรเลียมภายในประเทศที่ผู้ดำเนินการโครงการที่ได้รับสัมปทาน (Operator) ได้นำส่งรายงานไว้ ทั้งนี้ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการเปรียบเทียบข้อมูลปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วปี 2560 ของกลุ่มบริษัท กับข้อมูลปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วที่หน่วยกำกับดูแลตรวจสอบได้ และได้กระทบบยอดปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วตามรายงานที่เกี่ยวข้องกับปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วระหว่างปี เพื่อให้ทราบปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วภายในประเทศที่กลุ่มบริษัทเป็นผู้ดำเนินการโครงการที่ได้รับสัมปทาน ณ สิ้นปี 2561

4. ตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงที่มีสาระสำคัญของปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วว่ากลุ่มบริษัทได้รับรู้ในรอบระยะเวลาบัญชีที่เหมาะสม และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกลุ่มบริษัท และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้นำไปใช้เป็นข้อมูลในการคำนวณค่าเสื่อมราคา ค่าสูญสิ้นและค่าตัดจำหน่ายอย่างเหมาะสม

2. ประเมินการหนีสินค่าเรือถอนอุปกรณ์การผลิต

ประมาณการหนีสินค่าเรือถอนอุปกรณ์การผลิตเป็นรายการที่มีนัยสำคัญรวมอยู่ในประมาณการหนีสินค่าเรือถอนในงบการเงินรวม การเรือถอนอุปกรณ์การผลิตเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการ ซึ่งวิธีการเรือถอนจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ที่ดำเนินการสำรวจและผลิตปิโตรเลียม ได้แก่ แหล่งพื้นที่บนบก และแหล่งพื้นที่นอกชายฝั่ง ซึ่งมีโครงสร้างหลัก คือ แท่นผลิตกลาง (Central Processing Platforms) แท่นหลุมผลิต (Well Head Platform) หลุมพัฒนา (Development Well) ท่อขนส่ง (Pipeline) และอุปกรณ์การผลิตอื่นที่ใช้ ประกอบกับหลักเกณฑ์แต่ละประเทศที่กำหนดให้ดำเนินการเรือถอนทั้งหมดหรือบางส่วน รวมถึงการเรือถอนในอดีตมีน้อยหรือมีบางลักษณะทำให้กลุ่มบริษัทมีข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนค่าเรือถอนจำกัด สำหรับใช้อ้างอิงในการประมาณค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทำให้การคำนวณประมาณการหนีสินค่าเรือถอน อุปกรณ์การผลิตต้องอาศัยการใช้ดุลยพินิจอย่างมีนัยสำคัญในการกำหนดข้อสมมติเกี่ยวกับต้นทุนค่าเรือถอน อุปกรณ์การผลิต อัตราเงินเฟ้อ อัตราคิดลด และช่วงเวลาที่จะมีการเรือถอนซึ่งขึ้นอยู่กับอายุการให้ประโยชน์ของโครงการ ข้อสมมติดังกล่าวจึงอาจเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ ผู้บริหารได้ใช้คณะผู้เชี่ยวชาญของกลุ่มบริษัท ซึ่งมาจากกลุ่มงานวิศวกรรมศาสตร์และการพัฒนา กลุ่มงานโครงการผลิต กลุ่มงานสนับสนุนปฏิบัติการ กลุ่มงานการเงินและการบัญชี ในการประมาณการหนีสินค่าเรือถอนอุปกรณ์การผลิต สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน จึงให้ความสำคัญกับเรื่องนี้

กลุ่มบริษัทได้เปิดเผยข้อมูลประมาณการหนีสินค่าเรือถอนอุปกรณ์การผลิตในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 3.2.22 นโยบายการบัญชีที่สำคัญ - ประมาณการหนีสินค่าเรือถอน หมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 3.2.29 การประมาณการและข้อสมมติที่สำคัญ - ประมาณการหนีสิน และหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 28 ประมาณการหนีสินค่าเรือถอน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ใช้วิธีการตรวจสอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ทำความเข้าใจกระบวนการประมาณต้นทุนค่าเรือถอนอุปกรณ์การผลิต ประเมินความเพียงพอของการควบคุมภายในที่ออกแบบไว้และทดสอบการควบคุมภายในเกี่ยวกับการจัดทำประมาณการ การทบทวนและการเปลี่ยนแปลงประมาณการ และการอนุมัติ

2. ประเมินคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญของกลุ่มบริษัทที่รับผิดชอบในการจัดทำประมาณการหนีสินค่าเรือถอนอุปกรณ์การผลิต และที่รับผิดชอบในการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพงานทางด้านวิศวกรรม

3. ประเมินความสมเหตุสมผลของข้อสมมติที่ใช้ในการคำนวณประมาณการหนีสินค่าเรือถอนอุปกรณ์การผลิต โดย

3.1 ประเมินความสมเหตุสมผลของต้นทุนค่าเรือถอนอุปกรณ์การผลิตโดยการซักถามผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับข้อสมมติที่นำมาใช้ โดยอาศัยความรู้ความเข้าใจของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเกี่ยวกับธุรกิจ ข้อมูลการเรือถอนจากโครงการอื่นที่มีลักษณะเทียบเคียงกันได้และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.2 ประเมินความเหมาะสมของช่วงเวลารื้อถอนที่นำมาใช้คำนวณประมาณการหนี้สินการรื้อถอนอุปกรณ์การผลิต โดยพิจารณาความสอดคล้องกับแผนการลงทุน แผนการรื้อถอนเบื้องต้นที่ได้นำเสนอต่อหน่วยกำกับดูแลด้านพลังงานของประเทศไทย หรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง

3.3 ประเมินความสมเหตุสมผลของอัตราเงินเฟ้อ และอัตราคิดลดโดยการซักถามผู้เชี่ยวชาญ และเทียบเคียงกับแหล่งข้อมูลภายนอก

4. ตรวจสอบความถูกต้องตรงกันของต้นทุนการรื้อถอนที่นำมาคำนวณประมาณการหนี้สินการรื้อถอนอุปกรณ์การผลิตกับข้อมูลที่ได้รับจากวิศวกรของกลุ่มบริษัท ทั้งโครงการที่กลุ่มบริษัทเป็นผู้ดำเนินการ ในโครงการที่ได้รับสัมปทาน (Operator) และโครงการที่กลุ่มบริษัทเป็นผู้ร่วมทุน (Non-operator)

5. ตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในระหว่างปีที่มีนัยสำคัญของต้นทุนการรื้อถอนที่ประมาณการขึ้นและการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อกำไรขาดทุนกับหลักฐานสนับสนุน

6. ทดสอบการคำนวณประมาณการหนี้สินการรื้อถอนอุปกรณ์การผลิต

7. สำหรับโครงการที่กลุ่มบริษัทได้มีการส่งรายงานแผนงานการรื้อถอนเบื้องต้น และประมาณการค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนสิ่งติดตั้งที่ใช้ในกิจการปิโตรเลียมต่อหน่วยกำกับดูแลด้านพลังงานของประเทศไทย โดยรายงานดังกล่าวต้องผ่านการตรวจสอบและรับรองความถูกต้องของประมาณการค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนจากผู้เชี่ยวชาญภายนอกของกลุ่มบริษัท สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ประเมินความน่าเชื่อถือของผู้เชี่ยวชาญภายนอกของกลุ่มบริษัท โดยพิจารณาคุณสมบัติ ประสบการณ์การทำงาน และความเป็นอิสระของผู้เชี่ยวชาญภายนอกของกลุ่มบริษัท ว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่หน่วยกำกับดูแลกำหนดเกี่ยวกับการใช้บุคคลภายนอกทำหน้าที่ตรวจสอบและรับรองความถูกต้องของประมาณการค่าใช้จ่ายในการรื้อถอน

8. เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนที่เกิดขึ้นจริงกับประมาณการที่จัดทำขึ้นโดยกลุ่มบริษัท เพื่อประเมินความเหมาะสมของการจัดทำประมาณการ ในกรณีที่เกิดผลต่างอย่างมีนัยสำคัญได้พิจารณาความสมเหตุสมผลของคำอธิบายที่ได้รับจากกลุ่มบริษัทถึงสาเหตุของผลต่างดังกล่าว รวมถึงพิจารณาว่ากลุ่มบริษัทได้นำประสบการณ์ที่ได้รับจากการรื้อถอนที่เกิดขึ้นจริงในปีปัจจุบันไปเป็นข้อมูลสำหรับทบทวนการจัดทำประมาณการอย่างเหมาะสม

3. การซื้อธุรกิจ

ตามที่ได้เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 43 การซื้อธุรกิจ กลุ่มบริษัทได้เข้าซื้อส่วนการลงทุนร้อยละ 22.2222 ในโครงการบงกช ซึ่งได้แก่ แปลง บี 15 แปลง บี 16 แปลง บี 17 และแปลง จี 12/48 โดยเป็นรายการที่มีนัยสำคัญต่องบการเงินรวม กลุ่มบริษัทต้องจ่ายชำระสิ่งตอบแทนในการซื้อทั้งสิ้น จำนวน 36,349.65 ล้านบาท และมีมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิที่ระบุได้ที่ได้มามีมูลค่าเท่ากับ 33,828.47 ล้านบาท ทั้งนี้ ผู้บริหารของกลุ่มบริษัทประเมินว่า การซื้อส่วนการลงทุนดังกล่าวถือเป็นการรวมธุรกิจตามคำนิยามที่ระบุไว้ในมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 3 เรื่องการรวมธุรกิจ โดยกลุ่มบริษัทต้องรับรู้สินทรัพย์ที่ระบุได้ที่ได้มา หนี้สินที่รับมา และสิ่งตอบแทนที่โอนให้ (มูลค่าสิ่งตอบแทนในการซื้อ) และวัดมูลค่าด้วย

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

มูลค่ายุติธรรม ณ วันที่ซื้อธุรกิจ และรับรู้สินทรัพย์หรือหนี้สินภายในเงินได้รอการตัดบัญชี และค่าความนิยมที่เกิดขึ้น รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องว่าเป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน กลุ่มบริษัทได้ว่าจ้างผู้ประเมินอิสระเพื่อประเมินมูลค่ายุติธรรมของการซื้อสัดส่วนการลงทุนดังกล่าว ซึ่งการประเมินมูลค่ายุติธรรมต้องเลือกใช้วิธีการประเมิน และข้อสมมติต่าง ๆ ซึ่งอาจแตกต่างกันขึ้นกับดุลยพินิจและประสบการณ์เฉพาะบุคคลของผู้ประเมิน รวมทั้งข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณมูลค่ายุติธรรมที่ผู้ประเมินได้รับนั้นมีผลกระทบต่อมูลค่ายุติธรรมอย่างมาก สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจึงให้ความสำคัญกับเรื่องนี้

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ใช้วิธีการตรวจสอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ตรวจสอบสัญญาซื้อขายสัดส่วนการลงทุนร้อยละ 22.2222 ของโครงการบงกช และสอบถามผู้บริหารของกลุ่มกิจการ เพื่อทำความเข้าใจลักษณะและวัตถุประสงค์ในการเข้าทำรายการ รวมถึงเนื้อหาข้อตกลง และเงื่อนไขที่สำคัญในสัญญา และประเมินการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารสำหรับการซื้อสัดส่วนการลงทุนดังกล่าวในเรื่องการรวมธุรกิจว่าเหมาะสมตามค่านิยมที่ระบุไว้ในมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 3 เรื่องการรวมธุรกิจ
2. ตรวจสอบหลักฐานการชำระเงิน หลักฐานการอนุมัติการโอนสัมปทานปิโตรเลียมตามที่กฎหมายกำหนด และเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบการบันทึกบัญชี เพื่อประเมินความเหมาะสมในการระบุสินทรัพย์ที่ได้มา และหนี้สินที่รับมา รวมถึงสิ่งตอบแทนที่โอนให้
3. ประเมินความรู้ ความสามารถ และความเที่ยงธรรมของผู้ประเมินอิสระที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานการปันส่วนมูลค่าจากการซื้อธุรกิจ (Purchase Price Allocation)
4. ตรวจสอบการประเมินมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ระบุได้ที่ได้มา และหนี้สินที่รับมาที่ระบุในรายงานการปันส่วนมูลค่าจากการซื้อธุรกิจ (Purchase Price Allocation) ของผู้ประเมินอิสระ โดยการประเมินความเหมาะสมของวิธีการประเมินมูลค่ายุติธรรม และข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน รวมถึงข้อสมมติที่สำคัญที่ผู้ประเมินอิสระนำมาใช้ในการประเมินมูลค่ายุติธรรม และทดสอบการคำนวณมูลค่ายุติธรรม รวมทั้งมีการสื่อสารกับผู้ประเมินอิสระในประเด็นที่สำคัญต่าง ๆ
5. สอบทานการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องว่าเป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

4. การขายธุรกิจน้ำมัน

ตามที่ได้เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 12 การปรับโครงสร้างหน่วยธุรกิจน้ำมัน เป็นรายการที่มีนัยสำคัญในงบการเงินเฉพาะกิจการ โดยเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2560 ที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้นของบริษัทประจำปี 2560 ได้มีมติอนุมัติการปรับโครงสร้างบริษัท ซึ่งประกอบด้วยการโอนกิจการของหน่วยธุรกิจน้ำมัน รวมถึงสินทรัพย์และหนี้สินของหน่วยธุรกิจดังกล่าว ตลอดจนหุ้นของบริษัทที่เกี่ยวข้องให้แก่บริษัท ปตท. น้ำมันและการค้าปลีก จำกัด (มหาชน) (PTTOR) เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2561 บริษัทและ PTTOR ได้ลงนามในสัญญาโอนกิจการ (Business Transfer Agreement) เพื่อโอนสินทรัพย์และหนี้สิน ตลอดจนหุ้นของบริษัทที่เกี่ยวข้องให้แก่ PTTOR บริษัทได้เริ่มดำเนินการกระบวนการโอนสินทรัพย์และหนี้สิน ตลอดจนหุ้นของบริษัทที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2561 โดยมีราคาซื้อขายกิจการรวมทั้งสิ้น 117,203.26 ล้านบาท

ทั้งนี้ การประเมินมูลค่าการขายธุรกิจน้ำมันข้างต้น ได้ประเมินโดยที่ปรึกษาทางการเงิน ซึ่งการประเมินมูลค่ากิจการต้องใช้ประมาณการและข้อสมมติที่สำคัญ ถือเป็นการใช้ดุลยพินิจที่มีนัยสำคัญซึ่งมีผลต่อมูลค่าของกิจการเป็นอย่างมาก สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจึงให้ความสำคัญกับเรื่องนี้

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ใช้วิธีการตรวจสอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ทำความเข้าใจกระบวนการปรับโครงสร้างหน่วยธุรกิจน้ำมัน การโอนธุรกิจน้ำมัน การประเมินมูลค่ากิจการ และข้อสมมติที่ใช้ในการคำนวณหามูลค่ายุติธรรม รวมทั้งประเมินความเพียงพอและเหมาะสมของการควบคุมภายในที่ออกแบบไว้เกี่ยวกับการโอนธุรกิจ
2. ตรวจสอบสัญญาโอนกิจการ (Business Transfer Agreement) การโอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ การส่งมอบสินทรัพย์ที่ขาย ตรวจสอบหลักฐานการรับชำระเงินและเอกสารที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบการบันทึกบัญชี
3. ประเมินความรู้ความสามารถ และความเป็นอิสระของที่ปรึกษาทางการเงินที่บริษัทจ้างในการประเมินมูลค่ากิจการ รวมทั้งทรัพย์สินของกลุ่มบริษัทที่ขาย
4. สอบทานวิธีการประเมินมูลค่ากิจการ และประเมินความสมเหตุสมผลของประมาณการและข้อสมมติที่ใช้ในการคำนวณมูลค่ายุติธรรม รวมถึงความสมเหตุสมผลของอัตราคิดลดที่ใช้เปรียบเทียบกับแหล่งข้อมูลภายนอก
5. สอบถามผู้บริหารถึงลักษณะและวัตถุประสงค์ในการขายธุรกิจน้ำมัน
6. สอบทานการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องว่าเป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

ข้อมูลอื่น

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบต่อข้อมูลอื่น ข้อมูลอื่นประกอบด้วยข้อมูลซึ่งรวมอยู่ในรายงานประจำปี แต่ไม่รวมถึงงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการและรายงานของผู้สอบบัญชีที่อยู่ในรายงานประจำปีนั้น ซึ่งผู้บริหารจะจัดเตรียมรายงานประจำปีให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภายหลังวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีนี้

ความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต่องบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ ไม่ครอบคลุมถึงข้อมูลอื่นและสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไม่ได้ให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลอื่น

ความรับผิดชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการคือ การอ่านและพิจารณาว่าข้อมูลอื่นมีความขัดแย้งที่มีสาระสำคัญกับงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการหรือกับความรู้ที่ได้รับจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือปรากฏว่าข้อมูลอื่นมีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

เมื่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้อ่านรายงานประจำปี หากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินสรุปได้ว่าการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องสื่อสารเรื่องดังกล่าวกับผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล

ความรับผิดชอบของผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลต่องบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ

ผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดท่างบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ในการจัดท่างบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ ผู้บริหารรับผิดชอบในการประเมินความสามารถของกลุ่มบริษัทและของบริษัทในการดำเนินงานต่อเนื่องเปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่องตามความเหมาะสม และการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่อง เว้นแต่ผู้บริหารมีความตั้งใจที่จะเลิกกลุ่มบริษัทและเลิกบริษัทหรือหยุดดำเนินงาน หรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปได้

ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลมีหน้าที่ในการกำกับดูแลกระบวนการในการจัดทำรายงานทางการเงินของกลุ่มบริษัทและของบริษัท

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ

การตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งรวมความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลคือความเชื่อมั่นในระดับสูงแต่ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชีจะสามารถตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่มีอยู่ได้เสมอไป ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดและถือว่ามีสาระสำคัญเมื่อการดำเนินการได้อย่างสมเหตุสมผลว่ารายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกันจะมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการจากการใช้งบการเงินเหล่านี้

ในการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรฐานการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชี สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ใช้ดุลยพินิจและการสังเกตและสงสัยของผู้ประกอบวิชาชีพตลอดการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินรวมถึง

- ระบุและประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ออกแบบและปฏิบัติตามวิธีการตรวจสอบเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงเหล่านั้น และได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ความเสี่ยงที่ไม่พบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตจะสูงกว่าความเสี่ยงที่เกิดจากข้อผิดพลาดเนื่องจากการทุจริตอาจเกี่ยวกับการสมรู้ร่วมคิด การปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน การตั้งใจละเว้นการแสดงผล การแสดงข้อมูลที่ไม่ตรงตามข้อเท็จจริงหรือการแทรกแซงการควบคุมภายใน

- ทำความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกลุ่มบริษัทและของบริษัท

- ประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งจัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร

- สรุปเกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องของผู้บริหารและจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับ สรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่อาจเป็นเหตุให้เกิดข้อสงสัยอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถของกลุ่มบริษัทและของบริษัทในการดำเนินงานต่อเนื่องหรือไม่ ถ้าสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ข้อสรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องกล่าวไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินโดยให้ข้อสังเกตถึงการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการที่เกี่ยวข้อง หรือถ้าการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวไม่เพียงพอ ความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจะเปลี่ยนแปลงไป ข้อสรุปของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินขึ้นอยู่กับหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับจนถึงวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในอนาคตอาจเป็นเหตุให้กลุ่มบริษัทหรือบริษัทต้องหยุดการดำเนินงานต่อเนื่อง

- ประเมินการนำเสนอ โครงสร้างและเนื้อหาของงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการโดยรวม รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลว่างบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการแสดงรายการและเหตุการณ์ในรูปแบบที่ทำให้มีการนำเสนอข้อมูลโดยถูกต้องตามที่ควรหรือไม่

- ได้รับหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินของบริษัทภายในกลุ่มหรือกิจกรรมทางธุรกิจภายในกลุ่มบริษัทเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินรวม สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินรับผิดชอบต่อการกำหนดแนวทาง การควบคุมดูแล และการปฏิบัติงานตรวจสอบกลุ่มบริษัท สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้รับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียวต่อความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้สื่อสารกับผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญซึ่งรวมถึงขอบเขตและช่วงเวลาของการตรวจสอบตามที่ได้วางแผนไว้ ประเด็นที่มีนัยสำคัญที่พบจากการตรวจสอบรวมถึงข้อบกพร่องที่มีนัยสำคัญในระบบการควบคุมภายในหากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้พบในระหว่างการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ให้คำรับรองแก่ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลว่าสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการตรวจเงินแผ่นดินและข้อกำหนดจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระและได้สื่อสารกับผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทั้งหมดตลอดจนเรื่องอื่นซึ่งสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่ามิใช่ผลกระทบที่บุคคลภายนอกอาจพิจารณาว่ากระทบต่อความเป็นอิสระของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรการที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินใช้เพื่อป้องกันไม่ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินขาดความเป็นอิสระ

จากเรื่องที่สื่อสารกับผู้มีส่วนที่ในการกำกับดูแล สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้พิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่มีนัยสำคัญมากที่สุดในการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการในงวดปัจจุบัน และกำหนดเป็นเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้อธิบายเรื่องเหล่านี้ในรายงานของผู้สอบบัญชีเว้นแต่กฎหมายหรือข้อบังคับไม่ให้เปิดเผยต่อสาธารณะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว หรือในสถานการณ์ที่ยากที่จะเกิดขึ้น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาว่าไม่ควรสื่อสารเรื่องดังกล่าวในรายงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เพราะการกระทำดังกล่าวสามารถคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่าจะมีผลกระทบในทางลบมากกว่าผลประโยชน์ต่อส่วนได้เสียสาธารณะจากการสื่อสารดังกล่าว

(นางสาวพศุทธิ์มณีชา จำปาเทศ)

รองผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

(นางสาวมะยุรีย์ จันทะมาตย์)

ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบการเงินและบริหารพัสดุที่ 14